

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Баранова В.В.

аспірант,

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського*

РІВНІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою нашого дослідження було вивчити стан розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників у процесі образотворчої діяльності. Започатковуючи констатувальний етап дослідження, нами було розроблено відповідні критерії і показники.

З'ясуємо насамперед поняття «критерій». За словниковими джерелами, критерій (від лат. *critērium* - здатність розрізнення, засіб, судження, мірило, переклад. з грец. *χρῖνω* – розділяю, розрізняю) визначається як мірило, вимоги, випробування для визначення або оцінки людини, предмета, явища; ознака, взята за основу класифікації [1]; ознака, загальна властивість, на основі якої здійснюється оцінка якої-небудь якості [1, с. 107-109].

Як відомо, критерії це певні показники, вимоги, орієнтири, норми, які поєднують у собі методи розрахунку, теоретичну модель розподілу і правила прийняття рішення про правдоподібність гіпотези. Критерії використовуються для перевірки гіпотез: про приналежність вибірки генеральній сукупності, про достовірність (або відсутність відмінностей між вибірковими середніми арифметичними, дисперсіями, про зв'язки між ознаками, які вивчаються, про достовірність впливу [2, с. 181].

Під критерієм розуміють ознаку, міру оцінювання досліджуваного явища, тих змін, які відбувалися в розвитку окремих складових чи всієї особистості в результаті експериментального навчання та виокремлених дидактичних умінь, за яких визначена гіпотеза відповідає чи не відповідає результатам експерименту [3].

У своїй роботі ми використовували наступні критерії.

Когнітивно-збагачувальний критерій з показниками:

- обізнаність дітей з різними видами мистецтва;
- обізнаність дітей зі матеріалом для образотворчої діяльності.

Комунікативно-відтворювальний критерій з показниками:

- вміння пояснити процес виконання майбутньої образотворчої діяльності;
- вміння складати зв'язну розповідь за змістом свого малюнка чи виробу (опис, розповідь);
- вміння використовувати у зв'язній розповіді образні вирази, прислів'я.

Креативно-продуктивний критерій з показниками:

- вміння планувати й пояснювати майбутню образотворчу діяльність за власним задумом;
- вміння складати творчі розповіді у зв'язку зі своїм малюнком;
- вміння використовувати знайомі художні тексти у творчих розповідях за своїми малюнками (виробами).

Оцінно-рефлексивний критерій з показниками:

- вміння аналізувати оцінювати результати своєї роботи з використанням відповідної лексики;
- вміння аналізувати та оцінювати роботи своїх однолітків з використанням відповідної лексики;
- вміння обґрунтовувати свої оцінні судження.

На підставі означених критеріїв та показників було визначено рівні розвитку зв'язного мовлення дітей в образотворчій діяльності: високий, достатній, задовільний і низький.

Відповідно до кожного з критеріїв було дібрано діагностичні завдання для дітей, які проводилися у дитячому навчальному закладі.

Результати виконання дітьми завдань, спрямованих на з'ясування рівня розвитку мови в образотворчій діяльності представлені у таблиці.

Таблиця

Загальні рівні розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в образотворчій діяльності

Група	Рівні			
	Високий	Достатній	Задовільний	Низький
ЕГ	5,7	28,8	44,7	20,8
КГ	6,4	29,5	42,3	21,8

Наведемо приклади відповідей дітей.

Аня Б.: на запитання вихователя: «Тобі знайома ця картина?» відповіла *Так. Але не знаю її назву?* А на питання: «Яка вона за жанром?» - відповіла, - «*Марина, тому що на ній намальоване море*». На наступне запитання «Хто її написав?» ми отримали відповідь: «*Не пам'ятаю*». На прохання описати картину відповіла: «*Бурхливе море, корабель*». На допоміжне питання вихователя: «Які фарби переважають?» відповіла: *Темно-зелена, темно-синя, чорна, а ще є жовта.*

Завдання допомогти зібратися забутливому художнику Катя Л. виконала без зусиль, свій вибір фігурок вона мотивувала: *художнику потрібні для малювання мольберт, щоби на ньому малювати, фари, олівці, ластик для того щоби стирати намальоване, палітра для змішування фарб*. На питання які бувають фарби дівчинка відповіла: *Гуаш, та акварель*. А олівці? *Чорні та кольорові*.

Ваня Л. на запитання «Що ти будеш малювати?» відповів: *Осінь*. На допоміжне запитання експериментатора: «Якими кольорами ти будеш малювати?» було отримано відповідь: *Землю коричневою, небо сірим, дерева будуть жовтими*. На наступне запитання експериментатора: «А що ще ти будеш малювати?» Ваня Л. відповів: *Дітей*. На уточнююче запитання вихователя «А що будуть робити діти на твоєму малюнку?» отримали відповідь: *Збирати листя*. На запитання: «Яким буде небо?» - *Блакитним*; «Як буде називатися твоя картина?» - *На прогулянці*.

Таблиця свідчить, що дітей з високим рівнем розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в образотворчій діяльності було 5,7% ЕГ та 6,4% дітей КГ. На достатньому рівні було 28,8% ЕГ та 29,5% дітей КГ. Переважна більшість дітей (44,7% ЕГ та 42,3% КГ) засвідчили середній рівень. На низькому рівні було зафіксовано 20,8% ЕГ та 21,8 % дітей КГ.

Відтак, за результатами проведеного експерименту, переважна більшість дітей знаходилася на середньому рівні розвитку зв'язного мовлення в образотворчій діяльності. Здебільшого складності виникали в дітей з використанням образної лексики, виразів, прислів'їв. Також діти були знайомі з жанрами живопису і мистецтва та відповідною лексикою, але неохоче використовували її у своїх розповідях.

Отже, данні констатувального етапу експерименту засвідчили незадовільний стан розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в образотворчій діяльності. Така ситуація вимагає розробки методики розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку в образотворчій діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник : довідкове видання / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К. : Наук. думка, 1983. – 450 с.
3. Словник української мови. – К. : Наукова думка, 1970. – Т. 1. – 790 с.